

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 15 (1270) 13 КРАСАВІКА 2016 г.

Дарагія сябры "Нашага слова"!

У гэтым квартале колькасць падпісчыкаў нязначна павялічылася. Трэба адзначыць Магілёўскую, Гомельскую і Менскую вобласці. Рэзка павялічылася колькасць падпісчыкаў у Магілёве, Уздзе, Мядзелі і Полацку. Павялічылася падпіска ў Менску, але застаюцца яшчэ раёны, куды не ідзе ніводнага нумара. Упершыню такі раён з'явіўся ў Гарадзенскай вобласці. У Зэльвенскім раёне не выпісалі ні аднаго асобніка газеты.

Студзень Красавік

Берасцейская вобласць:	
Баранавічы р.в.	22 15
Бяроза р.в.	8 9
Белаазёрск р.в.	1 1
Бярэсце гор.	6 7
Ганцавічы р.в.	- -
Драгічын р.в.	1 1
Жабінка р.в.	- 1
Іванова р.в.	1 1
Івацэвічы р.в.	7 5
Камянец р.в.	1 1
Кобрын гор.	2 2
Лунінец гор.	1 2
Ляхавічы р.в.	- 1
Маларыта р.в.	- 1
Пінск гор.	5 6
Пружаны р.в.	5 6
Столін р.в.	1 1
Усяго:	61 60

Віцебская вобласць:	
Бешанковічы р.в.	2 1
Браслаў р.в.	1 1
Віцебск гор.	21 23
Віцебск РВПС	3 2
Верхнедзвінск р.в.	4 4
Глыбокае р.в.	9 8
Гарадок р.в.	5 4
Докшыцы р.в.	6 4
Дуброўня р.в.	1 1
Лёзна р.в.	1 1
Лепель р.в.	1 1
Міёры р.в.	3 2
Наваполацк гор.	20 21
Орша гор.	11 11
Полацк гор.	3 7
Паставы р.в.	14 11
Расоны р.в.	1 1
Сянно р.в.	2 2
Талочын р.в.	1 1
Ушачы р.в.	2 2
Чашнікі р.в.	1 1
Шаркоўшчына р.в.	7 8
Шуміліна р.в.	- 1
Усяго:	119 119

Менская вобласць:	
Беразіно р.в.	3 3
Барысаў гор.	7 6
Вілейка гор.	3 2
Валожын гор.	9 9
Дзяржынск р.в.	10 12
Клецк р.в.	- 1
Крупкі р.в.	3 4
Капыль р.в.	1 1
Лагойск	3 7
Любань р.в.	1 -
Менск гор.	250 260
Менск РВПС	9 11
Маладзечна гор.	10 10
Мядзель р.в.	4 8
Пухавічы РВПС	5 5
Нясвіж р.в.	4 5
Смалявічы р.в.	1 2
Слуцк гор.	7 9
Салігорск гор.	20 19

Студзень Красавік

Ст. Дарогі р.в.	- 1
Стоўбцы р.в.	4 4
Узда р.в.	1 6
Чэрвень р.в.	3 3
Усяго:	358 388

Гомельская вобласць:

Буда-Кашалёва	3 3
Брагін р.в.	- 1
Ветка р.в.	2 2
Гомель гор.	24 24
Гомель РВПС	1 -
Добруш р.в.	- 1
Ельск р.в.	- -
Жыткавічы р.в.	16 16
Жлобін гор.	2 2
Калінінскі гор.	1 1
Карма р.в.	- -
Лельчыцы р.в.	- 2
Лоеў р.в.	- 1
Мазыр гор.	1 2
Акциябарскі р.в.	1 2
Нароўля р.в.	- -
Петрыкаў р.в.	- 2
Рэчыца гор.	1 1
Рагачоў гор.	1 1
Светлагорск гор.	2 2
Хойнікі р.в.	- 2
Чачэрска р.в.	- 2
Усяго:	55 67

Гарадзенская вобласць:

Бераставіца	3 3
Ваўкавыск гор.	8 8
Воранава р.в.	4 4
Гародня гор.	35 37
Гародня РВПС	15 15
Дзятлава р.в.	13 9
Зэльва р.в.	1 -
Іўе р.в.	3 3
Карэлічы р.в.	3 3
Масты р.в.	3 3
Наваградка гор.	2 3
Астравец р.в.	4 3
Ашмянны р.в.	4 3
Смаргонь гор.	3 3
Слонім гор.	14 12
Свіслач р.в.	4 4
Шчучын р.в.	2 3
Ліда	14 16
Усяго:	135 132

Магілёўская вобласць:

Бабруйск гор.	4 3
Бялынічы р.в.	- 1
Быхаў р.в.	- 2
Глуск р.в.	- 1
Горкі гор.	1 1
Дрыбін р.в.	- 1
Кіраўск р.в.	- 2
Клічаў р.в.	- 1
Клімавічы р.в.	- 1
Касцюковічы р.в.	1 1
Краснаполле р.в.	- 2
Крычаў р.в.	- 1
Круглае р.в.	2 2
Месціслаў р.в.	1 2
Магілёў гор.	28 36
Магілёў РВПС	- 1
Асіповічы гор.	15 17
Слаўгарад р.в.	1 1
Хоцімск р.в.	- 1
Чэрыкаў р.в.	2 -
Чавусы р.в.	- 1
Шклоў р.в.	2 2
Усяго	57 80
Усяго на краіне:	785 846

18 красавіка - Міжнародны дзень помнікаў і гістарычных мясцін (Дзень сусветнай спадчыны)

Доўгіх гадоў, спадарыня Івонка!

11 красавіка споўнілася 80 год з дня народзінаў старшыні Рады Беларускай Народнай Рэспублікі **Івонкі СУРВІЛЫ**.

Івонка Сурвіла (Шыманец) нарадзілася ў 1936 годзе ў Стоўбцах. З 1944 года - у эміграцыі. Яе бацька, Уладзімір Шыманец, быў міністрам фінансаў ва ўрадзе БНР часоў Міколы Абрамчыка. Жыла ў Францыі, Даніі, Іспаніі. Цяпер жыве ў Канадзе. Мае дзвюх дачок.

Скончыла вышэйшую Мастацкую школу ў Парыжы, пазней - лінгвістычнае аддзяленне Сарбонскага ўніверсітэта (1959). Акрамя роднай мовы, валодае яшчэ васьмю: французскай, іспанскай, англійскай, нямецкай, дацкай, лацінскай, нарвежскай, польскай. У 1958-1965 гадах працавала ў беларускай рэдакцыі іспанскага Нацыянальнага радыё. З 1969 года працавала ў Федэральным урадзе Канады.

Івонка Сурвіла брала актыўны ўдзел у грамадскім жыцці дзяспары, рэпрэзентавала ідэю беларускай незалеж-

насці на сустрэчах з канадскімі палітыкамі, на канферэнцыях ды імпрэзах. Займалася жывалісам, удзельнічала ў мастацкіх выставах. У 1989 годзе арганізавала канадскі Фонд дапамо-

гі ахвярам Чарнобыля ў Беларусі і заставалася яго кіраўніцай да 1997 года. Дзякуючы фонду, у Беларусь былі перададзеныя лекі ды медычнае абсталяванне на дзiesiąткі міль-

ёнаў даляраў, на здараўленні ў Канадзе пабывалі тысячы беларускіх дзяцей.

У жніўні 1997 года абрана старшыняй Рады БНР.

Вікіпедыя.

70 гадоў з дня нараджэння Валянціны Коўтун

Валянціна Міхайлаўна КОЎТУН, у дзявоцтве Новік (6 красавіка 1946, в. Дземьякі Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці - 30 красавіка 2011, Пінск. Псеўданімы: Леся Беларуская; Ясельда) - беларуская паэтка, прэзіянт, літаратуразнавец.

Нарадзілася ў сям'і настаўніка. Скончыла Малоткавіцкую сярэднюю школу. Пра-

цавала піянерважатай у Паршавіцкай (цяпер Бярозавіцкай) сярэдняй школе Пінскага раёна. Паступіла на філалагічны факультэт Львоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, з 4 курса перавялася ў БДУ, які скончыла ў 1969. Працавала настаўніцай мовы і літаратуры Варнянскай сярэдняй школы Астравецкага раёна (1969-1970), літкансультантам "Сельскай газеты"

(1970-1976). У 1977-1980 вучылася ў аспірантуры пры Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. Кандыдат філалагічных навук. Член СП БССР (з 1975), СП СССР (з 1976). З 1976 - літсупрацоўнік, з 1979 - рэдактар аддзела крытыкі і літаратуразнаўства часопіса "Польмя", з 1982 - загадчык рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва "Юнацтва", з 1990 - старшы рэдактар аддзела прозы часопіса "Польмя", з 2006 - рэдактар аддзела паэзіі часопіса "Малодосць". Старшыня Усебеларускага жаночага фонду святой Еўфрасінні Полацкай (з 1993). Член СП Украіны (з 1997).

Дэбютавала ў друку ў 1966. Аўтар зборнікаў паэзіі "Каляровыя вёслы" (1971), "На ўзлёце дня" (вершы і паэмы,

1977), "На злеме маланкі" (1981), "Метраном" (1985), "Лісты да цябе" (вершы і паэмы, 1988), рамана "Крыж міла-сэрнасці" (1988), рамана "Пакліканыя" (2002). Адна з важных тэм творчасці - асэнсаванне асобы беларускай паэтэсы Цёткі (А. Пашкевіч), якой прысвечаны паэмы "На злеме маланкі" (1979), "Суд Алаізы" (1985). Аўтар кніжак паэзіі для дзяцей "Мы робім казку" (1983), "Вясёлы заасад" (1986), зборніка аповядаванняў "Каліна-вая гронка залатая" (1988).

Таксама вядомая як крытык і літаратуразнавец. Перакладала з рускай, украінскай і іншых моў.

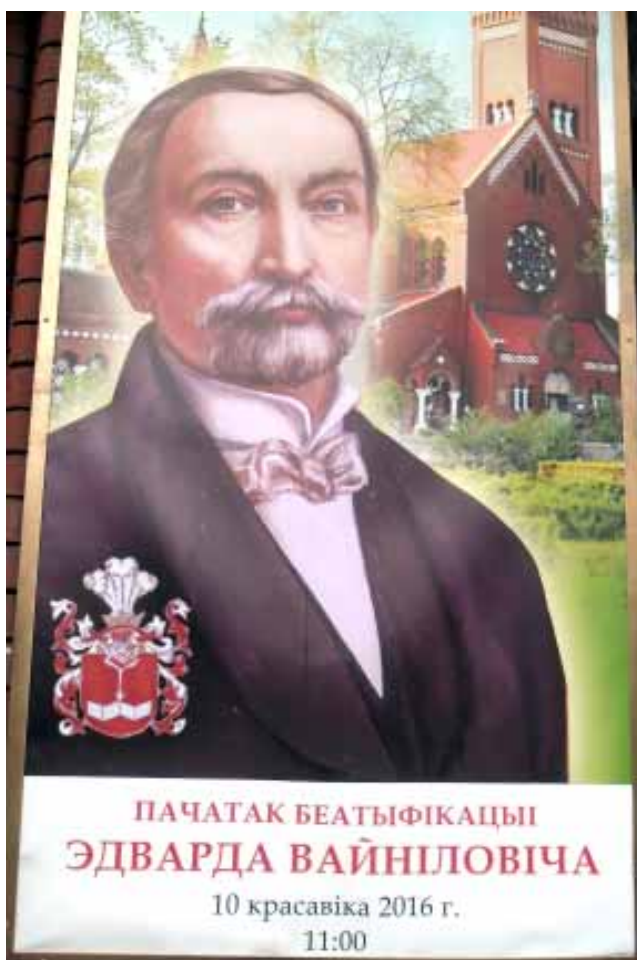
Лаўрэат Літаратурнай прэміі СП БССР імя А. Куляшова (1986) за кнігу паэзіі "Метраном".

Вікіпедыя.

ISSN 2073-7033

Наш зямляк будзе прызнаны службой Божым

У нядзелю на пл. Незалежнасці ў Менску гучна білі званы, граў духавы аркестр. Сотні менчуков сталі сведкамі гістарычнай падзеі. 10 красавіка распачаўся працэс беатыфікацыі і кананізацыі беларускага шляхціца, фундатора касцёла св. Сымона і Алены Эдварда Вайніловіча.

Працэс адметны тым, што адбываецца не за мяжой, а на беларускай зямлі, да ліку святых набліжаецца асоба свецкая - годны бацька сям'і, хімік-тэхнолаг, знаўца ў сельскагаспадарчай галіне, дыпламат, банкір і мецэнат, сумленны чалавек-хрысціянін. Каб вернікі розных канфесій у сваіх святых праслаўлялі Бога, ён ахвяраваў свае сродкі на будаўніцтва касцёла, цэркваў, сінагогі і мячэці. Ён хацеў, каб мір і спакой панавалі на гэтай зямлі.

Эдвард Вайніловіч - гэта карэнны беларускі шляхціц, які меў роднасныя сувязі са слупкімі князямі Алелькавічамі, нясвіжскімі Радзівіламі, грушаўскімі Рэйтанамі і менскімі Ваньковічамі. Ён нарадзіўся ў менскай Сляпянцы ў 1847 годзе. Яго блізкімі родзічамі з'яўляліся кампазітар Станіслаў Манюшка і мастак Валенці Ваньковіч. У 1881 годзе Э. Вайніловіч скончыў з медалём Слуцкую гімназію, у 1865 годзе паступіў у Пецябургскі імператарскі тэхналагічны інстытут, а ў 1872 годзе стаў слухачом сельскагаспадарчай акадэміі ў Польшчы. У 1876 годзе ён заснаваў на нашых землях Сельскагаспадарчае таварыства. У 1882 годзе адбыўся шлюб Эдварда з Алімпіяй Узлоўскай.

Эдвард Вайніловіч тройчы абіраўся ў Дзяржаўную Думу Расійскай імперыі, дзе прадстаўляў Менскую губерню. Праз усё свае жыццё ён паказаў сябе ўзорным сям'я-

нінам, мужам і бацькам. У веры і малітве ён чэрпаў мужнасць, цяперлівасць і вытрымку. Калі ад іспанкі памерлі яго дзеці Сымон і Алена, ён не ўпаў у роспач і крыўду, а сабраўся з духам і пабудаваў у Менску касцёл у гонар святых Сымона і Алены. Э. Вайніловіч спрыяў культурным справам. Ён падтрымліваў першае беларускае легальнае выдавецкае таварыства "Загляне сонца і ў наша ваконца", часопісы "Лучынка" і "Саха".

Апошнія 8 гадоў свайго жыцця ён правёў у Быдгашчы. Там ён арганізаваў прытулак для дзяцей-сірот і апякаваўся імі да канца жыцця. Бачачы ў Эдвардзе дабрню і

любоў, дзеці гарнулі да яго і даваралі яму свае лёсы.

Ён застаўся сведкам веры і пакінуў нам Чырвоны касцёл. У атэістычныя часы, калі не маглі казаць людзі, то прамаўлялі камяні. Духам Божым прамаўляў сам касцёл, праз сваю архітэктурную прыгажосць, - адзначыў мітрапаліт Менска-Магілёўскі Тадэвуш Кандрусевіч. - Сёння ў свеце вядома, што краіна Беларусь не толькі робіць трактары, МАЗы і БелАЗы, але будзе сваю будучыню на хрысціянскіх каштоўнасцях, - падкрэсліў арцыбіскуп. - Сёння вядзецца дыялог паміж каталікамі і праваслаўнымі. Пра гэта ўжо думаў у свой час Эдвард Вайніловіч. Парэшткі Эдварда Вайніловіча ў 2006 годзе былі перавезены з Быдгашча ў Менск праз клопат пробашча Уладзіслава Завальнюка і перапахаваны каля святыні, якая стала візітнай карткай нашага горада. Ватыкан даў згоду на правядзенне беатыфікацыйнага працэсу нашага суайчынніка. Важна, што працэс распачынаецца ў год Божай Міласэрнасці.

125 гадоў з дня нараджэння Язэпа Варонкі

Радзімай Язэпа Варонкі з'яўляецца Сакольшчына на Беласточчыне, дзе ён нарадзіўся 17 красавіка 1891 года. Дзіцячыя гады Язэпа прайшлі на Беласточчыне, а вось юнацтва і палітычны вопыт набірліся ў Санкт-Пецябург. Там юнак пэўны час слухаў лекцыі на юрыдычным факультэце мясцовага ўніверсітэта, супрацоўнічаў з рознымі пецябургскімі газетамі і часопісамі і свае матэрыялы падпісваў Юрый Вегаў. Да 1917 года паэту і публіцысту Юрыю Вегаву ў Пецябургу жылося даволі нядрэнна і весела. Аб гэтым нават згадвае В. Ункоўскі ў рускім часопісе "Возрождение" (Парыж, жнівень, 1956 г.): "Са-кратаром рэдакцыі быў сімпатычны студэнт-юрыст Пецябургскага ўніверсітэта Язэп Якаўлевіч Варонка - беларус з Беластока. Высокі прыгожы brunet, ён хадзіў не ў сціплай тужурцы, а ў адмыслова папярэтым студэнцкім сурдуце, зашпіленым на ўсе вузкі. Жыў ён у памяшканні рэдакцыі (Неўскі праспект, нумар 3, насупраць Галоўнага Штаба), спаў на стосах непрададзеных газет (а іх тут былі горы). Заробленае прагульваў за лічаныя дні, а пасля любіў наспевуць нешта пра кізэню з дзюркай. У Пецябургу выходзіў невялічкі часопіс "Тэатральнае обозрение", які каштаваў 5 капеек, дзе штодня друкаваліся падрабязныя афішы ўсіх спектакляў і канцэртаў, а таксама тэатральная хроніка. Варонка даваў інфармацыйныя зацемкі, а таму быў сталым наведнікам тэатральных грымёрных і зяляцаў да артыстаў". Далей аўтар успамінае: "Пазнаёміўся я з Варонкам у 1913 годзе, а эпістэлярна мы былі знаёмыя з 1911 году. Тады я быў рэдактарам другога "Всероссийского Студенческого Сборника". Першы з'явіўся за колькі год перад тым пад рэдакцыяй І. Буніна і М. Целяшова. Варонка даслаў мне для зборніка падпісаную ягоным прозвішчам празаічную мініяцюру "Осеннее" і два вершы пад псеўданімам Юры Вегаў. Усё гэта я надрукаваў. Чысты прыбытак ад продажу зборніка прызначаўся Пяцігорскаму студэнцкаму санаторыю. Першае выданне разышлося, а калі зімою 1913 года я пазнаёміўся з Варонкам, мы задумалі выпусціць "Всероссийский Студенческий Сборник" другім выданнем. Так і сталася: увесну 1914 года другое выданне выйшла, дзякуючы незвычайнай энергіі Я.Я. Варонкі, - кніга з'явілася ў вітрынах кнігарняў Пецябурга, Масквы, Харкава, Кіева і іншых гарадоў.

Вайна 1914 года. Мяне мабілізавалі як малодшага доктара ва ўласны санітарны цягнік імператрыцы Аляксандры Фёдаравны, і з Варонкам мы больш не сустрэліся. Але ён часта пісаў мне і на адрас цягніка, і на маю харкаўскую кватэру. Мушу прызнацца, я адказаў не заўсёды. У ягоных лістах не было нічо-

га актуальнага. Ён працягваў супрацоўнічаць з "Обозрением театров". Арганізоўваў штоднёвыя часопісы - "Вереск", "Колосся", але яны спыняліся пасля выхаду першага ж нумара. Яму фатальна не шанцавала. Сябраваў з вядомым таленавітым паэтам Мікалаем Агніўцавым. Той хваліў вершы Варонкі, падпісаныя псеўданімам Юры Вегаў". (Пераклад тэксту з рускай мовы Лявона Юрэвіча).

З 1917 года Язэп Варонка пачынае сур'ёзна займацца палітыкай. Ён уступае ў Беларускаю сацыялістычную грамаду, пасля становіцца членам яе Цэнтральнага Камітэта. На розных расійскіх дэмакратычных нарадах і сходах выступаў з прадмовамі ў абарону Беларусі, а таксама супраць урадавай кааліцыі сацыялістычных партый з буржуазнымі. Жывучы ў Петраградзе, Язэп Варонка ўзначальваў камітэт Беларускага таварыства ў гэтым горадзе па аказанні дапамогі тым, хто пацярпеў падчас Першай сусветнай вайны. У канцы 1917 года ён прыязджае ў Менск, дзе яго абіраюць камісарам юстыцыі і ўнутраных спраў Вялікай беларускай рады. Варонка актыўна ўдзельнічае ў падрыхтоўцы і правядзенні Усебеларускага з'езду. А ў лютым 1918 года ён становіцца старшынём Народнага сакратарыята Беларусі і народным сакратаром замежных спраў. 25 сакавіка 1918 года была абвешчана Беларуска-Народная Рэспубліка. Язэп Варонка быў адным з яе арганізатараў і ініцыятараў. Наогул, Язэп Варонка заўсёды лічыў, што ворагамі беларускага адраджэння з'яўляюцца Расія і Польшча. Адмоўна ацэньваў палітыку ў нацыянальным пытанні як Часовага ўрада Расіі, так і Савета Народных Камітэў. Адначасова асуджаў захоп Беларусі войскамі Польшчы, паказваў крывадушнасць палітыкі польскіх акупантаў, выкрываў іх і крытыкаваў. У сваёй кніжцы "Беларускі рух ад 1917 да 1920 году" (Коўна, 1920 г.) Язэп Варонка сур'ёзна ўзняў пытанні роднай мовы, адносіны да яе палякаў, рускіх і немцаў. Ён пісаў: "Расейскія рэзідэнтатары лялі беларускіх дзяцоў за тое, што яны "польскія найміты" і так далей,

але ў той самы час палякі ўсюды выступалі проці таго, каб ніякім спосабам не ўводзіць беларускай мовы ў касцёле, бо гэта ёсць пераход да маскалёў і схізматэкаў. Такім чынам і з аднаго, і з другога боку беларускую справу залічалі, то да польскай, то да маскоўскай інтрыгі, але фактычна ні адна з гэтых старон справе не дапамагла... А вось немцы падавалі вялікі надзеі ў дапамозе адраджэнню беларускае культуры і распаўсюджанню беларускага руху. Не можна ўпусціць з вока таго факту, што фельдмаршал Гіндэнбург першы ў пачатку 1916 году асобным расказаў аб явіў беларускую мову ў старой акупаванай мовы раўнапраўнай іншым мовам у краі: літоўскай, жыдоўскай і польскай. Пры немцах на беларускай мове друкаваліся адрозныя, нашпарты, падтрымліваліся беларускія школы, школьныя выдавецтвы...".

У 1923 годзе Язэп Варонка пакінуў Беларусь і эміграваў у ЗША, дзе і пражыў усё сваё астатняе жыццё (памёр 4.6.1952 г.). Там наш суайчыннік быў адным з пачынальнікаў беларускага палітычнага руху. Ён ўзначальваў Беларуска-Амерыканскую нацыянальную асацыяцыю, выдаваў газету, арганізоўваў і веў беларускія і рускія праграмы на чыкагскім радыё. Больш шчыра пра амерыканскі перыяд жыцця Язэпа Варонкі напісаў у сваёй кнізе "Беларусы ў ЗША" (Мн., 1993) Вітаўт Кіпель: "Язэп Варонка быў выдатным пачынальнікам і кіраўніком беларускага руху ў Злучаных Штатах. Ён прыехаў у гэтую краіну з ініцыятывы Янкі Чарпука як прадстаўнік Рады БНР. Я.Варонка да свайго прыезду ў Злучаныя Штаты меў ужо значны досвед палітычнага кіраўніцтва, займаючы пэўны час сярод іншага пасаду прэм'ер-міністра Беларускае Народнае Рэспублікі. Ён быў высокаадукаваным чалавекам. Ён адыграў значную ролю ў грамадскім і палітычным жыцці амерыканскіх беларусаў, а ягонае напахіснае жаданне заснаваць магутную беларускую арганізацыю заслужоўвае ўсялякае навагі...".

Барыс Баль,
Беларускае Радыё Рацяў.

Кожная драбніца інфармацыі пра родны горад для яго дарагая

Ад зацікаўленасці гіда тэмай вандроўкі залежыць, наколькі глыбока западуць у душу і памяць падзеі, даты, імёны з мінуўшчыны роднага краю. Малыя беларускамоўны экскурсавод Павел Дзюсекаў прыцягвае ўвагу групы адразу. Ён збірае сваіх вандроўнікаў праз Інтэрнет і ніколі не дае сваім слухачам сумаваць. Экскурсія пачынаецца з разгадвання загадак, з апавядання легенд. У мінулым годзе Павел стаў пераможцам курсаў Дыджэяў Адраджэння, якія ладзіць Павел Севярынец. Мелі значэнне эрудыцыя, валоданне ўвагай аўдыторыі.

- Вы займаецеся культурна-асветніцкай дзейнасцю, распавядаеце пра гісторыю касцёлаў, старажытных забудоваў Менска, робіце гэта займальна, збіраеце цікавосткі. З чаго пачалося Ваша захапленне?

Гісторыя і археалогія я захапляўся з дзяцінства. Гэта прывяло мяне на гістарычны факультэт БДПУ імя Танка. Па адукацыі я - настаўнік гісторыі і паліталогіі. Але ў пэўны момант я зразумеў, што мне цікавае расказваць людзям пра жывую гісторыю ў неформальнай абстаноўцы. Таму з 2008 года я пачаў працаваць экскурсаводам. З 2004 года чытаю "Нашу Ніву" і стараюся быць у курсе ўсіх падзей у культурнай сферы.

Я люблю вандраваць, знаёміцца з новымі сябрамі, распавядаць жыхарам і гасцям нашай краіны пра гісторыю, легенды і таямніцы Беларусі. Правожу гістарычна-архітэктурныя, гістарычна-краязнаўчыя вандроўкі, вайскова-гістарычныя экскурсіі на беларускай і рускай мовах.

- Адкуль Вы самі? Які куточак Менска для Вас найбольш прыцягальны?

Я нарадзіўся ў Менску. Жыву ва Уруччы ў вай-

сковым гарадку. Кальварыя і Лошыца для мяне з'яўляюцца найбольш цікавымі месцамі. Больш за 12 гадоў я збіраю матэрыялы пра гэтыя месцы.

Са старажытных часоў Менск вабіў да сябе падарожнікаў, паэтаў, мастакоў і каранаваных асоб нейкай таямнічай сілай. Магчыма таму, што горад стаяў на вялікім шляху, а магчыма і сама гісторыя Менска мела чарадзейную прыгажосць. Яго вуліцы памятаюць вялікіх людзей нацыі - стваральнікаў, абаронцаў і рэфарматараў.

У мяне ёсць 15 маршрутаў па Менску: Ракаўскае прадмесце, музей валуноў, Старажоўка, Кальварыя, Усходнія могілкі, Вайсковыя могілкі, Плошча Свабоды, па месцах БНР у Менску.

Распарацаваныя маршруты па Беларусі: "Шлях у Дудуткі", "Архітэктурныя помнікі Міра і Нясвіжа", "Старажытнае Заслаўе", "Беларускія мястэчкі Ракаў і Івянец", "Малая Радзіма Янкі Купалы", "Віцебск - Дздрэўнэва", "На Радзіму Адама Міцкевіча" і іншыя.

- Як не надакучыць

падарожнікам сухімі звесткамі?

Праца з людзьмі патрабуе падрыхтоўкі. Манатонным гід бывае тады, калі распавядае чужы тэкст. Я ўсе свае экскурсіі складаю сам. Кожная драбніца інфармацыі для мяне асабіста дарагая і любімая, здабытая пошукам у розных крыніцах. Безумоўна, я вывучаю тое, што да мяне дзесяцігодзямі збіралі тыя людзі, хто пісаў ці распавядаў пра Менск. Аўтарытэтам для мяне з'яўляюцца Аляксандр Валодзін, Уладзімір Валажынскі, Сяргей Харэўскі. Я стараюся захоўваць у спадчыну тое, што яны адкрылі.

Павел Дзюсекаў запрашае вандроўнікаў праз Фэйсбук. Да яго груп можна далучыцца праз кантакт у Інтэрнеце [https:// www. Facebook. com/ groups/vandrouki](https://www.facebook.com/groups/vandrouki). у minulae альбо па тэлефоне: 8-029-5647009 мтс.

Эла Дзвінская.

На здымках аўтара: Экскурсавод распавядае пра Менск.

На рэстаўрацыю помніка "Ў" можна пералічваць грошы

ПОЛАЦКІ РАЁННЫ
ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ

вул. Л. Толстого, д. 6
211400, г. Полацк
Віцебскай вобласці
Тэл.: (8-0214) 42 35 22, факс (8-0214) 42 83 16
E-mail: Polotsk-RIK@mail.ru

ПОЛОЦКИЙ РАЙОННЫЙ
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

ул. Л. Толстого, д. 6
211400, г. Полоцк
Витебской области
Тел.: (8-0214) 42 35 22, факс (8-0214) 42 83 16
E-mail: Polotsk-RIK@mail.ru

01.01.2016 № 16/02-04
На № 22 ад 14.02.2016

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства Беларускай мовы"
імя Францішка Скарыны"

Полацкі раённы выканаўчы камітэт па пытанні рэстаўрацыі помніка адной з літар беларускага алфавіту "Ў" паведамляе.

У цяперашні час КУП ЖКГ г. Полацка адкрыты дабрачынны рахунак, на які грамадзяне Беларусі змогуць даслаць свае ахвяраванні на рэстаўрацыю вышэй згаданага помніка:

№ 3132000200023, г. ПОЛАЦК 216 ААТ АСБ БЕЛАРУСБАНК
МФО 648, УНП 300058727, ОКПО 3373894.

У адпаведнасці з арт. 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб" ад 18 ліпеня 2011 г. № 300-3 дадзены адказ можа быць абскарджаны ў Віцебскі аблваканкам.

Намеснік старшыні

А.М. Міхалевіч.

Сакратарыят ТБМ звяртаецца да сяброў ТБМ з просьбай падтрымаць працэс аднаўлення помніка "Ў". Справа зрушылася з месца, і полацкія ўлады абяцаюць правесці аднаўленне помніка прыблізна летам. Палічаныя неабходныя выдаткі, пра што ўжо пісала газета "Наша слова", але без грошай - нікуды. Таму сябрам ТБМ вельмі важна правяць у гэтай справе актыўнасць і сабраць хаця б частку патрэбнай сумы.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Стадуб Іван - 50 000 р., г. Менск
2. Лабачоў Іван - 25 000 р., г. Менск
3. Панамароў Сяргей - 200 000 р., г. Менск
4. Восіпава Аляксандра - 100 000 р., г. Гомель
5. Новікаў Аляксандр - 100 000 р., г. Менск
6. Тоўсік Святлана - 200 000 р., г. Менск
7. Чыгір Я.А. - 50 000 р., г. Гродна
8. Прыгожыны Аркадзь і Вольга - 5 000 рас. руб., г. Масква
9. Шкірманкоў Фелікс - 100 000 р., г. Слаўгарад
10. Бунецкі Павел - 200 000 р., г. Менск
11. Санько Валер - 100 000 р., г. Ліда
12. Лапенка Аляксей - 50 000 р., г. Менск
13. Самойленка Арцём - 30 000 р., г. Менск
14. Козел Ларыса - 50 000 р., г. Менск
15. Шымко Лілея - 50 000 р., г. Менск
16. Васілеўскі Алесь - 150 000 р., в. Клетнае, Барысаўскі р-н
17. Прылішч Ірына - 100 000 р., г. Менск

18. Новікаў А.С. - 124 000 р., г. Менск
19. Грыбоўскі Васіль - 40 000 р., п. Чурылавічы, Менскі р-н
20. Залькоў С.П. - 600 000 р., г. Гародня
21. Кухаронак А.Д. - 100 000 р., г.п. Смілавічы, Чэрвеньскі р-н
22. Валашчык Мікола - 100 000 р., г. Белаазёрск
23. Ляўшун Дзяніс - 190 000 р., г. Менск
24. Бойса І.Б. - 150 000 р., г. Ліда
25. Рабека Мікола - 100 000 р., г. Менск
26. Кукавенка Іван - 100 000 р., г. Менск
27. Сікора Алег - 100 000 р., г.п. Шаркаўшчына
28. Сутупаў Глеб - 50 000 р., г. Менск
29. Бяспалая Марыя - 50 000 р., г. Менск

Дзейнасць ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны" па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымка ТБМ - справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Прасім Вашы ахвяраванні даслаць на адрас, вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ №3015741233011 у Аддзяленні № 539 ААТ "Белінвестбанка" код 739 (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

Беларускі Конан Дойл у Магілёве

Магілёўская суполка ТБМ імя Ф. Скарыны ў межах грамадска-культурніцкай кампаніі "Будзьма беларусамі" правяла сустрэчу-прэзентацыю кнігі "Нататкі пра Шэрлака Холмса" Артура Конана Дойла ды розных іншых перакладных выданняў. Да нас завіталі перакладчыца гісторыяў

пра знакамітага дэтэктыва Ганна Янкута, менеджар праекта Ігар Крэбс і перакладчыца Алесь Башарымава. Гасці распавялі гісторыю збору сродкаў на выданне кнігі, Ганна Янкута раскрыла некаторыя падрабязнасці і тонкасці перакладу, расказала пра тое, чым беларускі Шэрлак Холмс адроз-

ніваецца ад рускамоўных перакладаў і экранізацый. Ігар Крэбс прадставіў свой пераклад "Прыгодаў барона Мюнхаўзэна", які плануецца да выдання бліжэйшым часам, прачытаў урыўкі з твораў Генрыка Гейнэ. Алесь Башарымава прэзентавала некалькі новых дзіцячых кніг, якія яна пераклала са шведскай мовы, зачытала ўрыўкі з яшчэ не надрукаванай аповесці пра мумітроляў "Мемуары мумітаты". А яшчэ гасці зладзілі віктарыну на веданне прыгодаў Шэрлака Холмса з прызамі ад кампаніі "Будзьма беларусамі", падпісалі ўсім ахвотным свае кнігі, і нават можна было атрымаць аўтограф-факсімілье самога Конан Дойла!

Алесь Сабалеўскі.

Паведамленне		Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705	
		АТРАМАЦЬНЫ РАХУНАК	
		АДДЗЯЛЕННЕ № 539 ААТ "Белінвестбанк"	
		НАСТАВА БАНКА	
Рахунак атрымальніка	3015741233011	Асабовы рахунак	739
(прывітанні, ім'я, імя па-беларуску, адрас)			
Від плацяжы		Дата	Сума
Атрыманні на дзейнасць			
ТБМ			
Касір		Пеня	
		Разам	
Плательчыца			
		Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705	
		АТРАМАЦЬНЫ РАХУНАК	
		АДДЗЯЛЕННЕ № 539 ААТ "Белінвестбанк"	
		НАСТАВА БАНКА	
Рахунак атрымальніка	3015741233011	Асабовы рахунак	739
(прывітанні, ім'я, імя па-беларуску, адрас)			
Від плацяжы		Дата	Сума
Атрыманні на дзейнасць			
ТБМ			
Квітанцыя		Пеня	
Касір		Разам	
		М.П.	
Плательчыца			

Юрый Несцярэнка: з любоўю да малой радзімы

На гэтым тыдні з вялікім поспехам прайшла першая ў сталіцы прэзентацыя кнігі ветэрана беларускага рок-руху, кіраўніка гуртоў White Night Blues і Nestary Band, пісьменніка і крэатыўцы Юрыя Несцярэнка "Маё мястэчка ў часе і прасторы". Гэтае выданне музыканта прасвечана гісторыі і сённяшняму дню малой радзімы Юрыя - мястэчку Бялынічы, што ў Магілёўскай вобласці.

Было прыемна бачыць, як гасцявую залу адноўленага Музея Максіма Багдановіча запаўняюць прыхільнікі музычнай творчасці Ю. Несцярэнка, калегі па літаратурным цэху, выдаўцы, знаёмцы і землякі - выхадцы з Бялынічаў і зямлі Магілёўскай...

Вядоўца імпрэзы - прэс-сакратар Саюза беларускіх пісьменнікаў Вікторыя Трэнас запрасіла да мікрафона выдаўца кнігі "Маё мястэчка ў часе і прасторы" Змітра Коласа, які падзяліўся з прасутнімі ўражаннямі ад прачытання. Спадар Колас заўважыў, што чытача гэтага крэатыўнага выдання чакае шмат адкрыццяў, невядомых фактаў, а самую кнігу чытаць будзе цікава, а часам і забаўна.

Каб не ператвараць прэзентацыю ў афіцый, Юрый Несцярэнка прапанаваў распачаць яе на музычна-паэтычнай наче. Гэтай нотай стала вядомае блюзавае прысвячэнне музыканта Бялынічам - "Блюзам белай ночы" (адчуваецца семантыка назвы Бялынічаў - А.М.). Пасля гарачых вітальных апладысентаў, музыкант выканаў яшчэ адну кам-

Юрый Несцярэнка распавядае пра напісанне кнігі

пазіцыю на верш свайго земляка, паэта В. Казакевіча "Ганс і Грэга".

Па праграме прэзентацыі, свайго калегу павінен быў падтрымаць вядомы беларускі бард Зміцер Бартосік, але той, як і належыць звышпапулярнаму выканаўцу, спазняўся. Таму Зміцер, на правах гаспадары прэзентацыі, папрасіў запойніцу прагаліну ў праграме аднаго з ветэранаў айчынага бардаўскага руху Э. Акуліна. Эдуард без ваганняў і лішніх слоў адгукнуўся на прапанову Юрыя і ў сваім шчырым і эмацыянальным стылі выканаў кампазіцыю "Белае паліто", якую прысвечыў сваёй жонцы і ўсім смелым жанчынам. Як заўсёды, слухачы гарача віталі Эдуарда і чакалі працягу яго выступу. Але нечакана ў зале з'явіўся Зміцер Бартосік і праграма канцэрту мусіла працягнуцца ў запланаваным фармаце.

Зміцер распачаў свой сэт успамінамі пра яго з Юры-

ем побыт у Бялынічах і сустрачаў там з не так даўно адыйшоўшым ад нас Народным паэтам Беларусі Нілам Сымонавічам Гілевічам. Юрый дадаў іншыя акалічнасці гэтай сустрачкі, зазначыўшы тое, што гэты візіт Народнага паэта застаўся адным з самых светлых успамінаў яго жыцця.

Бартосік жа ад рэфлексій звярнуўся да спраў выканаўчых. Спачатку ён прапанаваў прысутным паслухаць тое, як гучыць у перакладах Р. Бардуліна на беларускую мову частка творчасці расейскага выканаўцы А. Вярцінскага - песня "Ціхенька кахаць".

На замову Юрыя Несцярэнка і да яшчэ большага задавальнення слухачоў, Зміцер цудоўна, з гумарам выканаў свае гіты мінулых гадоў - сатырычную "Баладу пра арганічны ўгнаенні" і спробу тагачаснага палітычнага футурызму - кампазіцыю "Калі мы станемся глыбокімі дзядамі".

Пасля музычнай інтродукцыі Юрый Несцярэнка распавёў пра тое, як стваралася гэтае крэатыўнае выданне. У прыватнасці ён зазначыў:

- Так атрымалася, што кніга "Маё мястэчка ў часе і прасторы" не стваралася як нейкае мастацкае выданне. Гэта збор крэатыўных артыкулаў, матэрыялаў, архіўных дакументаў і мап. Артыкулы былі

створаны для "Крэатыўнай газеты", для абласной і раённай прэсы. За дзесяць гадоў, колькі я гэтым займаюся, назбіралася іх пэўная колькасць. Гэтыя артыкулы былі па-новаму перагледжаны, адрэдагаваны, дададзены новыя звесткі. Пасля на аснове гэтых артыкулаў былі зроблены раздзелы зборнага выдання. Першапачаткова іх было болей, але частка адсялася і засталася тое, што ўмацоўвала першапачатковую канцэпцыю новай кнігі - адлюстраваць не толькі гістарычныя падзеі, з'явы, якія звязаны з Бялынічамі, але і прывязаць іх да тых мясцін Бялыніччыны, якія ў памяці народнай знаходзяцца, так бы мовіць, па-за часам. Яны былі тут і тысячы гадоў, і пяцьсот гадоў таму... І сёння гэтыя мясціны выклікаюць непадробную цікавасць нашых жыхароў. Маю на ўвазе курган, з якога пачаліся Бялынічы, унікальныя мясцовыя крыжы, вядомыя мясцовасці Пяскі з залежамі будаўнічых матэрыялаў, якія выкарыстоўваліся для пабудовы старых будынкаў у Бялынічах, Глінішчы, адкуль пачыналася нашае ганчарнае рамяство і іншыя.

Вельмі важна, на мой погляд, адкрываць чытачам не толькі факты, але і зацікавіць іх старажытнымі легендамі, якімі поўніцца наш край. Гэта робіць кнігу прыцягальнай для моладзі, якой я жадаю новых гістарычных пошукаў і адкрыццяў. Мне пашэнціла: я пазнаёміўся з закладным спісам князёў Сапегаў з тагачаснымі назвамі ўсіх вуліц і межаў Бялынічаў, а таксама з мапай горада XVIII стагоддзя, якая захоўваецца ў адным з архіваў Санкт-Пецярбурга. Дарэчы, сёння на гэтую прэзентацыю мае землякі-крэатыўцы прынеслі для знаёмства некалькі аўтэнтчных фотаздымкаў Бялыніч пачатку мінулага стагоддзя!

Мне вельмі радасна, што мясцовыя крэатыўцы, малядыя экскурсаводы ўзялі маю кнігу, як за нейкі падручнік,

Эдуард Акулін заўсёды ў музычным гуморы

Класіка і сатыра падуладныя Зміцеру Бартосіку

Сола ад Вольгі

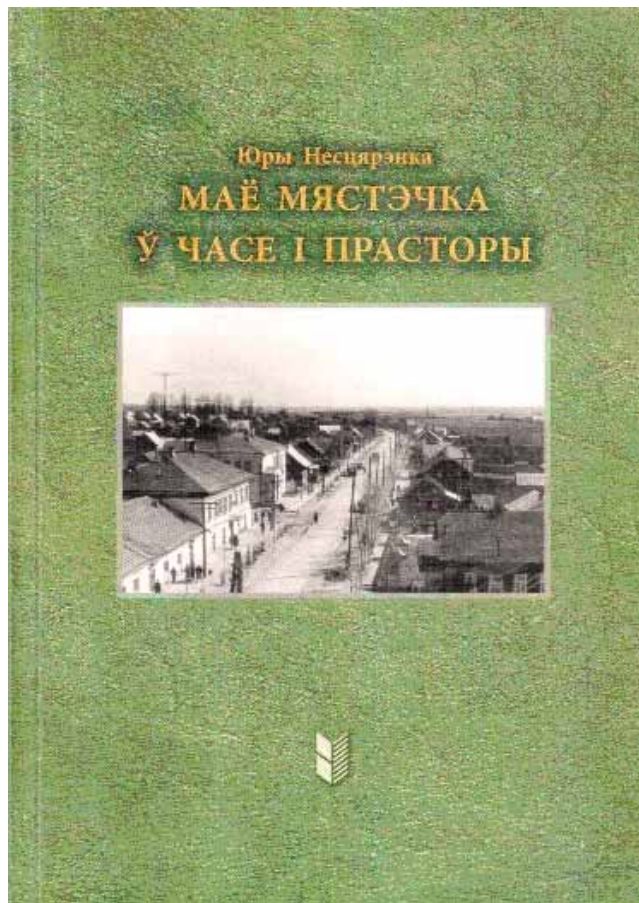
даведнік па гісторыі нашага мястэчка. Яшчэ прыемна тое, што кніга мае адваротную сувязь, знаходзіць водгук у многіх маіх землякоў, які дадаюць новыя звесткі, удакладняюць і абмяркоўваюць гіпотэзы. Гэта вельмі ўзрушае і матывуе да новых пошукаў!

На заканчэнне прэзентацыі кнігі вядоўца запрасілі на сцэну вядомую спявачку Вольгу Акуліч, якая адзначылася і шматлікімі дуэтамі з Юрам Несцярэнкам. На гэтай прэзентацыі яны заспявалі разам і паасобку. А гэта былі такія лірычныя творы апошняга часу, як "Мора ўнутры", "Восеньскі мінор", "Лета" і некаторыя іншыя кампазіцыі. А завяршыў прэзентацыю кавер на эвергрין Джона Фогерці і гур-

та Creedence Clearwater Revival "Мару бачыць гэты дождж", які вядомы ў выкананні дуэта Пятро Ялфімаў - Юрый Несцярэнка. У гэтым выпадку Юра някеска спраўляўся сам, паралельна распавядаючы пра свой досвед кантактаў з Джонам Фогерці.

Трэба адзначыць, што кніга Ю. Несцярэнка мела ў наведвальнікаў прэзентацыі актыўную цікавасць, і частка яе накладу, як і музычныя дыскі Ю. Несцярэнка, была набыта чытачамі. У прыватных размовах шчыліва ўладальнікі новага выдання параўноўвалі і прадказвалі ёй лёс класічнага даследвання У. Сыракомлі "Вандроўкі па маіх былых ваколіцах"...

Анатоль Мяльгуй.

Слухачы вітаюць аўтара

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алес Трусаў, Дзяніс Тушыньскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі. Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні. 231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 11.04.2016 г. у 17.00. Замова № 882.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 9800 руб., 3 мес. - 29400 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by